

## GOTZONEN IRRATIA

*Jesus Maria Olaizola*

*(1983. urtean Zarauzko Udalak  
haurrentzako ipuientzat eratu  
zuen «Xabier Lizardi Saria»-n  
aipamen berezia jaso zuen lan  
honek).*

### — I —

Istilu guztiak bukatu ondoren jende asko inguratu da Gotzonen etxera, jakinmin bezetik eta gertatuaren aztarrenak beraien kabuz lotuz bakoitzak bere historiataxo osatzekotan. Hemengo hau horietako bat besterik ez da eta beharbada hau baino hobeagorik jakingo duzu: zeuk Gotzon ezagutzen duzula edo bere gora-beheren berri eman dizutelako. Dena dela, horrek ez du gehiegi axola eta nik neuk dakidan eran kontatuko dizut gertakizuna.

Mutikoaren (Gotzonen) eskolakideekin eta bere gurasoekin maiz hitzegingiz dut eta diotenez, Gotzon beste edozein mutilen antzekoa zen, aitzak irratia ekarri zion arte behintzat... Inolaz ez behintzat ipuin fantasiosoa eguneko ordu guztietan asmatzen iharduten diren horietakoa. Geroztik asko aldatu dela esan didate. Egia esan, orain ere Gotzon hamabi urteko mutilito bizkor, alai, azkar eta irudimentsua dela esango nuke; eta ez duela

inongo arrarotasunik. Irudimen haundi samarra duela? Herri-  
rira iristen diren beltz guztiek ekartzen dituzten irratiak no-  
lakoak diren ondo begiratzen iharduten dela? ...Badu arrazoi-  
rik hori eta gehiago egiteko berak diona egia bada...

Historia orain dela hiru bat hilabete hasi zen. Gotzon, Ane,  
bere arreba, eta Joxepi, bien ama, afaltzeko irrikan zeuden. Izan  
ere aita berandu samar zetorren eta elkarrekin afaltzekotan ge-  
ratu ziren eguerdian. Ez zuen asko espero zetorkiena!

Jesus Maria Olasola

— II —

Tris tras. Ate serralan giltza hotsa.

—Hemen datorkigu aita.

—Gabon denori.

—Bazen garaia! —Joxepik senarrari —Non ibili zara hain  
berandu etortzeko?

—Negoziotxo bat egiten —Anttonek— Erregalotxo bat eka-  
rri diot Gotzoni.

—Erregalo bat? Zer dela eta? —amak.

—Aita, erregalo bat? Zer? Erakutsi.

—Erregalo guztiak Gotzoni ekartzen dizkiozu, eta niri ezer  
ez —Anek erdi muzinduta.

—Baina zer dela eta bururatu zaizu gaur erregalo bat ekar-  
tzea.

—Ez dakit ba... urtebetetzea dela edo...

—Urtebetetzea? Zu ez zaude ondo burutik! Orain hiru hila-  
bete izan zen mutikoaren urtebetetzea. Baina, baina... ez zara  
zu txoriburu makala...! zeurea noiz den ere ez duzu gogoratzen  
eta...! Gure ezkontza-urtebetetzea ahaztu zenuen joan zen ur-

tean, kaskarin horrek...! eta orain erregaloea dakarkizu aste burusoil batetan inongo arrazoirik gabe... Tira, tira..., afal dezagun pake santuan eta gerorako gerokoak...

Hasten dira afaltzen.

—Adizu Gotzon! —dio amak erdi haserre— Konturatzen al zara afaltzen ari zarela? Ahantzi zaizkizu plateran dituzun jakiak eta hor zaude begiak aitaren txamarrara ihes egiten dizutelarik. Horko kartoizko kaxa hori jan behar duzu, ala?

—Bai. Ezkerreko poltsikoan kartoizki kaxa urdin baten ertza ikusten da —Gotzonek erdi ametsetan bezala «Asma ezak zer naizen» esaten ari dela dirudit, bere zuloan ondo ezkutaturik dagoen bitartean.

—Zer ari zara hor marmarrean! Afaldu nahi duzu itxuraz? Edo akabo erregaloea!

—Jo, ama!, ez zaitetz horrelakoa izan!

—Tira! Buka afaria eta laguniezadazue mahaia jasotzen. Eta zuk ez iezaiozu mingaina atera zure anaiari Ane! Ero-etxe bat dela dirudi gaur etxe honek!

Batzuk mahaia jaso, besteak harraskan garbiketari hasi, denak ekiten diote lanari. Aitak keinu egiten dio Gotzoni harrakasta bazterretik.

—Gotzon!, hamar aldiz lehortu duk kutxare hori. Zapiarekin hainbat, buelta ematen badizkiok txorabiatuko duk gai-xoa. Zer dabilkik bueltaka buruan, nire erregaloea, ala?

Mahaia jasotzen dute eta ondoren esertzen dira laurak mahai inguruan eta Anttonek kartoizko kaxa mahai gainera ateratzen du. Joxepik erdi haserre erdi irrifarrezko begiratu botatzen dio. Ane enbidia aurpegia ezin ezkutaturik dago. Gotzon berriz bere galtzetan kabitu ezinik.

—Gaur arratsaldean, txikiteoan genbiltzala —dio Anttonek— beltz horietako bat inguratu zaigu. Badakizue, irrati, metxero eta erloju digital saltzen dabiltzan horietako bat. Fruta kaxa batetan zeuzkan denak pila pila eginda. Begira hasi naiz eta...

—Betikoa! —Joxepik— Zu ezin egon ezer erosi gabe! Gizon hauek! Burruntzali zuloduna saltzera etortzen bazaizkizue ere ezin ezetz esan! Tira, tira, atera ezazu ea zer bitxikeria sartu dizuten orain.

—Emakumea, ez zaitetz horrela jarri! , ezta etxeko ondasunak jorratu banitu ere! Bi mila pezeta kaxkar besterik ez zait kostatu. Zortzi eskatu dizkit haseran bainan... ni ona izan erregateoan..., eta tirabira luzearen ondoren, ba...

—Gaixoak gaur afaltzeko haina diru izango ote zuen nik hori erosi ez banio? Nolakoak pasatzen dituzten gizarajoek!

—Beno, beno, berriketa gutxiago, ea zer den delako traste hori. Zer ditu bi plastiko naranja horiek eta zer arraio da txisme hau?

—Irrati bat da, ama! —Anek.

—Irrati bat! Gauetan inor molestatu gabe entzuteko irratia. Ai aita! , hauxe bai dela erregalo ona!

—Gauetan entzuteko! Horixe bakarrik behar genian! —Joxepik semeari—. Lehen erraz jaikitzen haiz ba hi ikastolara joateko! Orain gauak belarria irratia pegatuta pasatzearen beharra besterik ez huen hik. Oraintxe bertatik debekaturik daukak ohera txisme hori eramatea!

—Jo, ama! , ez zaitetz horrelakoa izan! Musika pixkat entzuteko bakarrik da. Gauetan izaten dira programarik hobereenak, AC/DC eta horrelakoak, gauean jartzen dituztela uste dut.

—Bai. Arrazoi du amak, ez ezazula lorik galdu irratia entzuteagatik. Arratsaldetan ere nahiko denbora izango duzu eta mendira edo kalerakoan eraman nahi baduzu ere eraman dezakezu.

—Zurea ez da Ane! Utz ezazu pakean! , azkenean botako duzu eta oso delikatuak izaten dira irrati hauek.

—Ama. Gotzonek ez dit utzi nahi irrati berria. Xuhur bat da!

—Utz iezaiozu zure arrebatxoari ere. Ikus dezala.

—Baina txikia da oraindik eta puskatu egingo dit.

—Ea! Utz ezazue biok hementxe mahai gainean eta oraintze bertan esango dizuet nola funtzionatzen duen: Hemengo botoi hau irratia pizteko da eta bolumena emateko. Beste hau berriz emisorak bilatzeko. Ikusten? Ziria sartuta..., horrela... aurikularretatik entzuten da. Begira, begira... entzuten duzue? Orain zuk, Ane... Zuk ere bai, jar itzazu ama, amorratzen zaude eta... Ziria ateraz berriz, normal, beste irratietan bezala. Hauxe da ba nire erregaldea. Torizu Gotzon, orain zuretzat.

### — III —

Arraioak! Ze ordu ote duk? Honez gero lau bider esnatu nauk...! Eta nik lo egin behar diat... bestela bihar...

Irratia jarritako lekuan ote zegok?

Ezin diat lorik egin...

Ea emisoraren bat bilatzen dudan... Musika pixkat entzungo diat. Suerte pixkatekin AC/DCren musika jotzen ari diren emisorara aurkituko diat. Oso famosoak dituk horiek..., eta gainera nire faboritoak. Eta nolako martxa duten! Fenomenalak benetan. Mundialak.

...

Nire aita ere fenomenala duk. Ha(ra) zer nolako irratia ekarri didan! Mundiala duk benetan nire aita!

...

Bihar amari galdetu behar zioat ea irratia eskolara eraman al nezakeen. Lagunei erakusteko eta pixkat fardatzeko...

«Adizu ama!» —esango zioat— ... Ez, ez, horrela ez! ... «Begira ama, irratia ikastolara eraman nahi dut...», «badakizu, nire lagunek...», Ez, ez, horrela ere ez...

Segurasko ezetz esango zidak. Baina berdin zio, nire lagunak etortzen direnean etxera, orduan bai, horixe bai erakutsiko diedala. Eta denak harrituta geldituko dituk...

Mutil batzuri utzi egin beharko... Bainan denei ez, ez horixe. Mikeli ez zioat sekulan utziko. Mikel txotxolo eta abusoi bat besterik ez duk. Eta Iboni, horri ezta pentsatu ere. Harroko horri...?, ederki zegok? Eta neskei ere batere ez. Neska denak txotxola batzuk dituk eta...

Beno, igual Irati eta Mariari bai. Horiek oso jatorrak dituk eta gainera futboleak eta korrika oso ondo egiten diate eta... Besteak mielka batzuk dituk denak, zonzonga batzuk...

...

Beno, orain lo egin behar diat. Bestela bihar ama dei egitera datorrenean ni zeharo logureturik egongo nauk eta ezin jaikirik.

...

Pilak gastatu samarrak ote dauzka? Ez duk oso ondo ere entzuten. Argia piztu gabe ezin diat ireki eta nola dauzkan ikusteko... Eta argia pizten badiat ama enteratu egingo duk. Ama horrek begi bakarra itxita lo egiten duela ematen dik/(zirudik). Bihar goizean egin behar diadan lehenengo lana ea pilak ondo dauzkan ikustea duk. Pila zaharrak puztu egiten dituk eta... kitto gero!, makina guztia izorratu ondoren. Hori Jokinek esan ziak. Jokinek asko zekik gauza hauetaz. Berak ere bazeukak irrati bat, Andorratik ekarria. Hori suertea duena Jokinek! Erloju bat ere badik, musikadun horietakoa gainera. Eta argia ere bazeukak..., gauean argia piztu gabe ze ordu den jakiteko primerakoa. Hori txoltoa!

...

Beno, orain lo egin behar diat, bestela bihar goizean...

...

Egia esan behar bada, irriatiak ez zuen aste bete baino gehiago iraun bere onean. Zortzi egun igaro baino lehen hasi zen fizz eta fuuzz babarrunak jan balitu bezala puzkerka eta istiluka.

Gotzonek berehala kontatu zizkion bere zalantzak aitari: irрати hura bere onetatik irtena zegoela eta ez zutela atarramentu onik ekarriko makinatxoaren haize bukaezin haiek.

Egin zizkioten egitekoak, bagiratu zizkioten begiratzekoak, sartu eta atera zioten ziria mila bider, jarri zizkioten pila berriak eta miatu zizkioten miatzeko zeuzkan bazter guztiak, baina dena dena alferrik, aurikular naranja haiek fizz fuuzz jarraitzen zuten.

Joxepi koitadak bazituen bi hitz bere senarrari esateko eta esan ere egin zizkion: «Apalik gabeko arasa ere erosiko duzu bai zuk, txatxu horrek... Auskalo nolako zerrikeria saldu dizuten. Eta zuk, zozzo horrek, bi mila pezeta ordaindu dizkiozu lapur beltz horri!». Eta «beltz» esaterakoan saltzailearen bihotzaz gehiago ari zela zirudien haren azalez baino.

Anttonek ez adituarena egin zuen. Zertarako hasi eztabai-detan! Bakeak ere balio duela eta... Horrela bada, istilurik ez zen izan baina irratia ere ez zen bere kasara konpondu eta lehenean jarraitu zuen fizz eta fuuzz.

Gau oro, afalondoren eta ama alabak telebista ikustera joaten ziren bezain pronto, aita semeak han iharduten ziren irratia konpondu nahian. «Kontaktu txarren bat izango du» —esaten zion aitak Gotzoni eta aidean astintzen zuen irratia, sukaldeko haize koipatsuak barneko transistoreak eta kable koloredunak freskatuko balitu bezala. Gotzonek ere bere alde-tik, makinaren ezina eta haren barruko hesteetako haizeak joaten ziren ikusi nahiz, egin zizkion mila katramila, baina dena alferrik.

Anttonek, azken intentu desesperatu batetan atzeko tapa ireki eta destorniladore txiki batekin barne erraiak ukitu ziz-

kion. Baina, kia! , ez zegoen gauza horretan zuzentzekotan. Gero eta kexatiago eta arrenkuratsuago irрати gaixoa!

Hamabost bat egunetan han egon zen erretiratua (eta gainera ezkutatua), Joxepik ikusten zuen bakoitzean amorru bizi batek hartzen baitzuen emakumea eta gaizki-esaka hasten baitzen.

Aita-semeak konplot isil bat egin zuten irратиaren sendakuntza nola edo hala lortzeko. «Bihar bertan eramango diat konpontzera» esazioen Anttonek bere semeari. Eta semeak egunero: «Aita, irратia...» «Bai, bai. Bihar bertan konponduko diagu...».

Anttonek bazuen berarekin batera soldadutza egindako lagun bat. Gutxitan elkartzen ziren baina lagun minak ziren. Elkar ikusten zuten bakoitzean afari bat antolatzen zuten eta goizaldeko ordu txikitik inguratzen ziren Anttonen etxera (kaletik bestearena baino hurreago zegoela eta). Gehienetan farrez, algaraz eta kopatxo bi sobran zituztelarik gainean. Lagun hau Almitzarro ezizenez ezaguna zen eta «hire lagun panpoxo hori» bezala izendatzen zuen beti Joxepik. Elektronika kontuetan oso entenditua zen, jantzia benetan, hala zioen berak behintzat... Beno, irрати konpontzen noizean behin aritzen zena gutxienez...

Arratsalde euritsu batetan, irратиaren osasuna etsipen gogorenean zegoenean, bere laguna topatu zuen Anttonek. Afari bat zela bitarteko eta inork nola izan zen jakin gabe Gotzonen irратia bere eskuetan erori zen.

Bi egun barru Almitzarrok Gotzoni berriro itzuli zion: Lehen zituen soinu arraroak ez ziren entzuten eta bukatu ziren bitirako irратиaren puzkerrak eta fizza fuuzak, baina tamalez... ai ene! beste ezer ere ez zen entzuten!

«Hong-Kong-en egiten dituzten irрати kaskar hauek ez dute inongo konfiantzarik eskeintzen —esaten zuen Almitzarrok sermoilari prestu batek bezala—. Honek adibidez, kondentsadoreak zeharo kaskarrak ditu. Diru gutxiagoz osatzeko irратia eta merkaturak askoz merkeago ateratzearen, plastikozko kondentsadoreak jarri dizkiote, eta jakina... non ikusi da plastikozko



kondentsadore on bat...? Nik ahaleginak egin ditut eta zer-bait konpondu ere bai bainan dagoen bezala Herri Irratia bakarrik hartzen du eta hau ere hego haizea dagoenetan bakarrik... Nahi izanez gero konpon nezake, baina kondentsadore berriak, inpedantziak neurtu, gaizki lotuta dauzkan bi tornillo estutu eta abar... gutxienez hamar mila pezetako gastua izango luke eta hori esku lana kobratu gabe... Hori lagun bezala egingo nizueke, noski...».

«Etorkizun beltza beraz, irratitxo honentzat —esan zion Anttonek—. Berean jarri dezala utziko dugu orduan. Aditu duk seme! Aurreko etxeko oilarrak (haize orratzak) hego aldea marcatzen duenean Herri Irratia entzun dezakek, eta AC/DC builoso horiek jartzen ez badituzte ere, Benito Lertxundi entzuteko aukera izango duk... eta ez duk txarra bera ere...».

«Zakurraren bioliñak» —pentsatu zuen Gotzonek— «Akabo nire irрати potxotxoa, akabo AC/DC eta akabo dena...». Jaso zuen naranja kolorezko aurikular dotoreak zituen irрати malapartatua eta txita bustia baino muzinago erretiratu zen bere gelara.

Irratiak ezer entzuteko balio ez bazuen ere, fardatzeko oso egokia zen eta Gotzonek maiz eramaten zuen ikastolara. Orain, ez aitak eta ez amak ez zioten ezer esaten, irratia beraien begi bistetan agertzen ez bazen behintzat. Egun zoriontsuak izan ziren haiek Gotzontzat. Denak ikusi, ukitu, entzun, erabili... nahi zuten Gotzonen irratia; jantzi aurikular naranjak, ukitu botoiak, sartu eta atera klabija... Maisuak ere eskatu zion behin (oso kuriozosa zen maisu hura...).

Hego haize egunetan bakarrik uzten zien irratia bere lagun aukeratuenei. Gainera, Gotzon ardura handiz ibili zen irрати hura erdi izorraturik zegoela inork susma ez zezan. Bere galtzetan kabitu ezinik ibili zen aste hartan, gelako mutilik estimatuena zen..., denak bere lagun agertzen ziren...

Hego haize epeleko gau batetan hasi ziren istiluak. Aurikularrak belarrietan zituela hartu zuen loak eta goizaldera, esnatu edo ez esnatua zegoelarik, isileko hizketa hots marmarrek entzun zituen. Erdi lotan, beste ezer pentsatu gabe aurikularrak kendu eta berriro loari eman zion. «Eta uste gabean konpondu

egin zaiten irratia» —pentsatu zuen erdi ametsetan. Baina ez, ez zen hori, ez zen horrelakorik pasa. Gerorako zituen istiluen hasiera besterik ez zen hura. Geroztik gauza arraro franko gertatu zitzaion mutikoari.

— V —

Gotzon askotan joaten zen mendira. Gehienetan bere lagunekin, baina baita bakarrik ere. Egun hartan bakar bakarrik joan zen, eta bakardadea hain sakonki ez sentitzeko edo, irratixoa eraman zuen berarekin.

Bideari jarraitu zion bitartean ez zuen ezertarako piztu irratia, baina zelaitxo batetan eseri eta hamaiketaketzat eraman zuen ogibitartekoari haginak erantsi zizkionean, musika pixkat entzutez ez legokeela gaizki pentsatu zuen. Orduan jarraitu zuten aurreko gauean hasitako istiluak.

Naranja kolorezko aurikularrak jantzi zituen momentutik entzun zituen makina zarata eta hitz hots. Musikarik ez baina irratia pizten zuen bakoitzean elkarrizketa eta abarrotsak!

—Irrati petral hau gero eta txoroago zebilek —pentsatu zuen— Oraintxe zeharo axfixiaturik zegok!

Halare hantxe utzi zituen belarrietan, kendu gabe, bokadiloren goxoa dastatzen zuen bitartean.

—Kaixo amigo! —entzun zuen halako batean.

Ingurura begira geratu zen. Ez alferrik! Han ez zen inor ageri. Bestalde, abotsa irratitik etorri zela ia seguru zegoen.

—Ametsetan hasi ote naiz? Ez diat ba nik lo hartu —esan zion bere buruari.

—Kaixo adiskide! —entzun zuen elkarrizketa jarrapena— Eguraldi ederra diagu gaur.

—Bai, ez da gezurra!, eta baketsua gainera! Ez al da inor etorriko gaur gu ehizatzerara! Gizaki mukitsu horiek eman ohi dizkiguten tratuak! Lehengoan hor ihardun zitzaidan denbora luzean lerdo bat belar izpi latz batez ni nola zirikatu asma ezinik. Beste lanik izan ez balu bezala ordu bat ni toriatzen! Gogo handia diat ba nik bizitzeko gelditzen zaidan denbora kaiola batetan kantari pasatzeko! Nik pasa nituanak! Ez diot nire etsai handienari ere hori opa!

Ehizatzea, gizaki mukitsuak, belar izpiak... Gotzon erabat harriturik zegoen. Bertaz ari ziren haiek eta nortzu ziren gainera gisa hartaz hitzegiteko? Txundigarria zen hura benetan.

Berriro ere begiratu zituen ondo inguruak ea norbait ageri zen ikusteko, bainan kia!, han ez zegoen inor. Basamortuan ere han baino jende gehiago aurki zitekeen.

Gainera, abotsak irratitik zetozen eta ez menditik edo zelaitik. Frogatzekotan, kendu zituen aurikularrak eta kitto!, bake santua!, han ez zen inoren abotsik entzuten. Errekasto baten murmurioa eta kilker batzu kantari, besterik ez.

—Antzerkiren bat izango duk —pentsatu zuen—. Baina gauza harrigarria duk hau benetan! Edozein emisora jarrita ere beti gauza berdina entzutea ez duk ba gauza oso normala!

Jakinminak eta egonezinak ez zion bokadiloa bukatzeko denborarik ere eman. Berriro frogatu beharra zegoen: jantzi egingo zituen aurikularrak.

—...nire aitonak zioen bezala —entzun zuen haiek jarri bezain pronto.

—Zure aitonak ikustekoak ikusiko zituen horregatik! Entzun dudanez...

—Bai horregatik, ez diozu gezurrik, bereak eta bost pasa ditu gizarajoak...!

—Baina, baina zer duk hau —esaten zuen Gotzonek bere baitan— Irrati hau txoraturik zegok! Zer ote da entzuten diadan hau?

Burutik halako erokeria bat pasa zitzaion: «Kantari ari diren kilker horien elkarrizketa entzuten ari nauk aurikular hauen medioz. Baina ez, zen; hori ezinezkoa duk!».

Ezinezkoa edo ahalezkoa abotsak han jarraitzen zuten.

—Zuk ordea ez duzu jakingo nire aitona amerikarra denik.  
—Entzun zuen.

—Amerikarra? Ez zaidazu horrelakorik esan!

—Bai, horixe esango dizudala! Amerikatik Afrikara zetozen milaka matxinsaltorekin batera etorritakoa. Gero bere kabuz etorri zen Afrikatik honera guretako beste batzurekin.

—Ea, ea, kontaiezadazu historiatxo hori, oso interesgarria dirudi eta.

Gotzon gero eta konbentzituagorik zegoen: Entzuten zituen abotsak kilkerrenak ziren. Otartekoa alde batera utzi eta arreta guztiarekin/z historia bitxi hura entzutera prestatu zen.

## — VI —

«Nire aitona Idahon jaio omen zen. Hango zelaitxo batetan bizi zen eta ziur aski hantxe pasako zituen bere egunak eta urteak zori txarrak harri gorri-horixka txikitto bat bere bidean jarri ez balu. Gizaki petral horiek urre deitzen dioten harritxo horietako bat bilatu ez balu, alegia

Gaztaroa pozik pasa ondoren, ja(danik) kilker heldua zela eta, bere zulotxo egiten hastea erabaki zuenean leku egokia aukeratzen hasi zen. Zelai jori hartako lekurik ederrenetako bat. Inguruan nahiko belar zuena, goizetako ihintz goxoa jasotzeko babes ederrekoa eta eguzkiaren epeltasuna eguerdi oro patxadaz hartzeko moduko lekua.

Ekin zion lanari eta hasi zen bizilekua egiten. Zulo aurrea ondo garbitu lehenengo, zuloa egiten hasi ondoren. Dena primeran joan zitzaion harritxo malapartatu hura aurkitu bitartean. Hark ere, harriak diot, ez zion buruko min handirik eman hasieran: Arratsalde oso bateko lana, izerdi batzuk eta

han atera zuen kanpora. Oso bitxia zen. Disdira gorrihoriak kintzen zizkion arratseko eguzki gorriari. Oso polita zen bai, eta etxe aurrean jartzea erabaki zuen bere kalterako.

Jarri bazuen, jarri zuen! Hantxe bukatu zen betirako nire aitonaren bakea. Gizaki zantar horietako bat, madarikatua bedi betirako!, hurbildu zen aitonaren zulora hurrengo goizean eta urre pepita hura topatuz, deabru guztiak hartu balute bezala, erokeriak egiten hasi zen berehala: Saltoka, kantari, oiuhaka... Hura zarata, haiek iskanbilak eta burrunbak! Lurrikara zela edo izan zitekeela ere pentsatu omen zuen aitonak!

Baina ez zen hori izan okerrena. Ez horixe! Handik bi edo hiru egunetara han agertu zen berriro lehengo gizon berbera, astotxo batekin eta trepeta mordo itzelarekin. Nik ez dakit zer ez zuen ekarriko madarikatu hark! Pala bat, izugarrizko pala bat ekarri zuela, hori jakin badakit. Eta ze txikizio egin zuen!

Aurrenengo lur palakak aitonaren lurrezko jauregi aurrean bertan hartu zituen alprojatzar hark! Lurra pilatu eta metatu ondoren erre kara joaten zen lur huar guztia urez garbitzera ea urre bikorren bat topatzen zuen. Zertarako nahi ote zuen delako urre hori? Bertan behera irentsi balu lurra instant be-rean! Halako zelai ederra era hartan dena izorratu! Madarikatua!

Aitona lehenengo egunetik hasi zen maldan gora ihes egin nahian. Baina dena alferrik. Bat gutxi izan balitz bezala, handik lau egunetarako baziren zelai hartan dozenerdi bat gizon. Astea osotu baino lehen hogeitazire ziren lurra gorritu eta dena hankaz gora jartzen ari zirenak. Txabolatxo pare bat ere eraiki zituzten. Hortik aurrera hango berriak jakiteko gogoak joan zitzaizkion aitonari: Hanka egin zuen handik.

Matxinsalto multzo batekin elkartu zen eta beste gauza ho-beagorik ez zeukala egiteko eta Afrikaruntz abiatu zen, Hura bidaia! Egunak eta egunak, itsaso zabala behean eta zerua goian. Zer janik ez eta hegan jarraitu behar. Gazte izan —dio aitonak— eta indarrean egon, bestela hantxe bertan gelditu behar betirako. Zenbat amildu ote ziren uretara!

Pentsa nolako gosea ekarriko zuten! Afrikara iritsi eta zelai zabal batetan kokatu zirenean ezin zuten sinetsi halako zelai

belartsurik munduan egon zitekeenik. Baina belartsua bazen ere ez zuen denbora luzean horrela jarraitu. Makalagatik gorritu zuten dena, ez zen belar izpirik ere geratu!

Ez omen dira lurralde egokiak Afrika aldeko horiek dio nire aitonak: Bero asko eta izugarritzko lehorsteak gainera. Bestalde, ez zegoen oso gustora matxinsalto haien artean, Badakizu nolako zabar, narrats eta astakirten diren matxinsalto horiek. Ez da ez harritzekoa haiek utzi eta beste nonbaitetara joateko gogoia izatea. Gainera, berak esan didanez andregai polit bat bilatzeko irrikaz zegoen gizagaxoa! (kilkergaxoa!).

Bila hemen eta bila han, azkenean aurkitu zituen kide batzuek (eta andregai bat ere bai). Denak honuntz etorri ziren hango beroei ihes eginez.

Gero ere izan ditu bere istiluak hemen ere, denok izan ditugun bezala edo handiagoak beharbada. Behin batean... baina... IXO...! Tira! Goazen azkar hemendik! Orain arte ez nuen ikusi bainan begira non degun gizaki zarpail horietako bat. Goazen azkar zulora, halakok ez digu onik ekarriko eta...».

## — VII —

—Itxoin! Ez zaitetze joan! Zuen laguna naiz! —egin zien oihu Gotzonek. Bainan alferrik, kilkerak ez dute gizonen hizkuntza ulertzen eta (Beharbada naranja kolorezko aurikularrak jantziz gero bai, baina nik dakidala ez dute horrelakorik kilkerrek, nik behintzat ez dut behin ere aurikular naranjadun kilkerrik ikusi...).

Gaueko hamarretan oraindik etxeratu gabe zegoen Gotzon. Kuku bikote baten maitasun kantak entzun zituen, matxinsalto baten tripafesta nahia ezagutu zuen, bere amari deika zebilen birigarro baten txillioak, ehizean aritzen zen saguzar baten istiluak, nik ba al dakit ba zenbat gauza entzun zuen...

Hala ere ez zion inori ezer esan. Egia esan, giroa ere ez zegoen txantxetarako. Makala haserrea harrapatu zuen bere amak ordu haietan etxera iritsi zelako...!! Beraz, txintxo txintxo ohera joan zen.

Hurrengo egunean lehenengo gauza irratiazen bila hastea izan zen. Eta ezin aurkitu inolaz ere...! Bainan non arraio zegoen irrati miresgarri hura? Begiratu hemen, begiretu han eta dena alferrik...!

—Ama, ba al dakizu non den nire irratia? —galdetu zion amari.

—Irratia? Aitak eraman zuen atzo gauean. Berriro ere lehen-go beltz berbera txisme saltzen zebilela ikusi zuen eta hain gaizki nola zebilen zurea... Baina ez diozu aitari nik ezer esan dizudanik aipatu, zuretzat sorpresa bezala agertu nahi dizu gaur eguerdian eta. Nahiz eta... ez dakit, ez dakit... atzo portatu zinen bezala portatu ondoren hori merezi duzun ez dakit...

Ia hankaz gora erori zen Gotzon hantxe bertan, txorabioak emanda jota. Erabat mututrik geratu zen, zer esan jakin gabe.

—Tira tira, gaur bertan emango dizu aitak —esan zion amak mutilak zeukan aurpegi zurbilez errukiturik—. Eta orain joan zaitetz agudo ikastolara, nahiko berandu egin zaizu eta.

Eskola garaian ezin zuen bere burutik irratia kendu. Hura zen suerte txarra!! Halako irrati miresgarria! Zerbait egin beharko zuen eta berehala gainera, arratsalde baina lehen: Eguerdian bertan kontatuko zien etxekoei den dena, historia osoa eta suerte pixkatekin gaua baina lehen berriro lehengo irratia eskuratuko zuen. Bai horixe egingo zuela!

Bazkaltzen ari ziren bitartean den dena kontatu zien etxekoei, baina ez alferrik...! Ez zioten ezer sinetsi eta gainera ea gaixorik zegoen galdetu zioten. Izan ere persona helduek ez dute nahiko imaginazio edo behintzat ez dakite umeena ulertzen...

Alferrikakoak izan ziren behin eta berriro gertakizun osoa kontatzea, negar egitea eta istiluak harmatzea. Dena alferrik...!

Irrati berria ere hilabete osorako bahiturik jarri zioten giltzapean. Ez animalien hizketarik, ezta AC/DCren musikarik ere.

Geroztik arraro samarra dabil mutila. Jende asko hurbiltzen zaio historiaren berri jakitera eta edonorri kontatzeko prest dago, baina berak dioen bezala gehienetan ez diote tutik ere sinesten. Dagoeneko herri guztiak badu gertatutakoaren berri eta behin eta berriro entzun nahi dute kondaira, baina ipuin bat entzuten den era berean, arduratu gabe eta arreta gehiegi-rik jarri gabe. Norbaitek sinesten badio ere ez dio kaso handirik egiten.

Nik neuk, egia esan, ez diot gehiegi sinesten bainan zer egingo diogu ba... badaespada ere hor gabiltza Gotzon eta biok herrira inguratzen diren beltz guztiei ea irratirik daukaten galdezka. Baietz esaten badigute azkar hasten gara aurikular naranjazko irradi guztiak frogatzen. Oraindik ez dugu suerterik izan baina badugu itxaropenik.

Eta zuek ere badakizue, saltzaile horietako bat hurrerutzen bazaizue begiratu ondo... altxor ezkutu bat dago irradi horien artean...